

de Minister van Justitie en Veiligheid
de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
3 februari 2022

Ons kenmerk
3833851

Bijlagen
4

nota

Verlenging bevoegdheid intrekking Nederlandschap -
NnavV EK

1. Aanleiding

De Eerste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid heeft op 3 februari jl. verslag uitgebracht over het wetsvoorstel tot verlenging van de bevoegdheid tot intrekking van het Nederlandschap. De nota naar aanleiding van het verslag is gereed voor indiening bij de Eerste Kamer. Het wetsvoorstel wordt vervolgens plenair behandeld (incl. stemming) op 22 februari 2022 en zal, na aanvaarding door de Eerste Kamer, op 28 februari 2022 in werking treden.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met het ondertekenen en indienen van de nota naar aanleiding van het verslag (bijlage 1) en de daarbij behorende aanbiedingsbrief (bijlage 2) bij de Eerste Kamer. De ondertekening gebeurt door SJenV, als eerste ondertekenaar van het wetsvoorstel, mede namens MJenV.

3. Kernpunten

Er is inbreng geleverd door GL en PvdA (gezamenlijk), D66 en de CU. De fracties zetten vraagtekens bij nut en noodzaak van de bevoegdheid. Ook zijn er vragen gesteld over de verhouding tot het strafrecht en de gevolgen van de intrekking voor de mogelijkheden van strafrechtelijke opsporing en vervolging.

4. Toelichting

Sinds 11 maart 2017 maakt artikel 14, vierde lid, van de Rijkswet op het Nederlandschap (RWN) het mogelijk het Nederlandschap in te trekken van een persoon die zich buiten het Koninkrijk bevindt en zich heeft aangesloten bij een organisatie die door de minister van Justitie en Veiligheid, in overeenstemming met het gevoelen van de rijksministerraad, is geplaatst op een lijst van organisaties die een bedreiging vormen voor de nationale veiligheid. De intrekking vindt plaats in het belang van de nationale veiligheid van het Koninkrijk en is erop gericht legale terugkeer van uitreizigers onmogelijk te maken. Daarnaast wordt illegale terugkeer bemoeilijkt. Intrekking van het Nederlandschap is alleen mogelijk indien betrokkene daardoor niet staatloos wordt (d.w.z. alleen indien betrokkene naast de Nederlandse nationaliteit nog over ten minste één andere nationaliteit beschikt).

Als gevolg van een horizonbepaling vervalt deze bevoegdheid op 1 maart 2022.

Op bijgevoegde factsheet is de bevoegdheid tot intrekking van het Nederlandschap en het wetsvoorstel samengevat (bijlage 4).

4.1 Wetsvoorstel

Het wetsvoorstel zoals dat bij de Tweede Kamer was ingediend schrapte de horizonbepaling, zodat deze bevoegdheid permanent zou worden. Hiermee werd mede uitvoering gegeven aan de motie Yesilgöz-Zegerius en Van Toorenburg

waarin werd verzocht om permanentmaking. Het wetsvoorstel voorzag niet in enige wijziging van de voorwaarden voor en de gevolgen van de intrekking van het Nederlanderschap.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**

Wel werd de taak geschrapt van de Commissie van toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (CTIVD) om toezicht te houden op de intrekkingen van het Nederlanderschap. Deze taak is in 2017 bij amendement-Recourt ingevoegd.¹ Dit amendement is toentertijd met klem ontraden, omdat deze taak zich niet verhoudt tot de positionering van de CTIVD.

Datum
3 februari 2022

Ons kenmerk
3833851

Door aanvaarding van het amendement-Van der Werf is het wetsvoorstel gewijzigd:

- de bevoegdheid tot intrekking van het Nederlanderschap wordt niet permanent gemaakt, maar met vijf jaar verlengd (tot 1 maart 2027);
- de toezichthoudende taak van de CTIVD blijft gehandhaafd, maar wordt beperkt: het toezicht strekt zich niet langer in het bijzonder uit tot de doelmatigheid en proportionaliteit van de toepassing van deze bevoegdheid;

Voorts is als gevolg van het amendement-Ceder c.s. de minimumleeftijd om tot intrekking te kunnen overgaan verhoogd, van zestien naar achttien jaar.

Tot slot voorziet het wetsvoorstel in een noodzakelijke grondslag voor de verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard. Dit is een formalisering van de bestaande praktijk, die noodzakelijk is geworden door de inmiddels in werking getreden AVG.

4.2 Nota naar aanleiding van het verslag

De gestelde vragen zien vooral op nut en noodzaak van de bevoegdheid en de bijdrage daarvan aan de bescherming van de nationale veiligheid. Ook is gevraagd of het kabinet niet altijd zou moeten inzetten op strafrechtelijke vervolging. De inbreng en de daarop gegeven reactie is hierna op hoofdlijnen weergegeven.

- *De intrekking van het Nederlanderschap doorkruist strafrechtelijke belangen*
De regering hecht eraan dat uitreizigers die worden verdacht van terroristische misdrijven worden berecht, en zet zich daar ook voor in. Dat betekent echter niet dat de intrekking van het Nederlanderschap nooit noodzakelijk kan zijn. De inzet van het strafrecht kan immers niet voorkomen dat een persoon die zich in het buitenland bevindt, zich aldaar heeft aangesloten bij een terroristische organisatie en is getraind in het gebruik van geweld of het gebruik daarvan heeft gefaciliteerd, terugkeert naar het Koninkrijk. De intrekking van het Nederlanderschap is de enige maatregel die legale terugkeer kan voorkomen.

Ook in dat geval is de intrekking van het Nederlanderschap echter geen automatisme: in elk individueel geval wordt beoordeeld of de intrekking niet alleen mogelijk, maar ook opportuun is. Die afweging kan er inderdaad toe leiden dat de nationale veiligheid prevaleert boven het belang van strafrechtelijke opsporing en vervolging. In dat geval is strafrechtelijke vervolging in Nederland louter nog mogelijk na een (toegewezen verzoek om) tijdelijke opheffing van de ongewenstverklaring.

- *Niet is vast te stellen dat de intrekking van het Nederlanderschap er daadwerkelijk toe heeft geleid dat personen niet zijn teruggekeerd. Evenmin valt vast te stellen wat het effect is op de nationale veiligheid.*

---

¹ De heer Recourt is thans in de Eerste Kamer woordvoerder namens de PvdA-fractie.

In dit verband is erop gewezen dat door het WODC weliswaar is geconcludeerd dat de daadwerkelijke effectiviteit zich lastig laat vaststellen, maar dat het WODC ook heeft geconcludeerd dat geen van de personen van wie het Nederlandschap is ingetrokken, op legale wijze naar Nederland is teruggekeerd. Slechts in twee gevallen was alsnog sprake van terugkeer, omdat betrokkene door een derde land was uitgezet naar Nederland. Er zijn geen andere gevallen bekend van feitelijke, illegale terugkeer. Hieruit kan worden afgeleid dat de intrekking legale terugkeer voorkomt, en illegale terugkeer bemoeilijkt.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**

Datum
3 februari 2022

Ons kenmerk
3833851

- *Niet valt in te zien dat na 1 maart 2022 nog belang bestaat bij de bevoegdheid om het Nederlandschap in te trekken.*
In reactie hierop is verwezen naar het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 55, waaruit volgt dat de belangrijkste terroristische dreiging blijft uitgaan van (uitgereisde) jihadisten en terugkeerders, op het aantal uitreizigers dat thans nog in het buitenland verblijft, en op de onzekere toekomstige ontwikkelingen.

4.3 Ontwikkelingen hiervoor

- Bij nota van 12 augustus 2020 zijn uw ambtsvoorgangers geïnformeerd over de resultaten van het evaluatieonderzoek dat in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) is uitgevoerd.
- Naar aanleiding van de nota van 12 oktober 2020 hebben uw ambtsvoorgangers, na een bespreking in de coalitie, besloten om het wetsvoorstel in (internet)consultatie te geven.
- Met de nota van 11 maart 2021 zijn uw ambtsvoorgangers geïnformeerd over de uitkomsten van de (internet)consultatie en hebben zij ingestemd met het aanhangig maken van het wetsvoorstel bij de ACKR en de RMR. In die nota is ingegaan op de ontvangen consultatiereacties en de wijze waarop deze zijn verwerkt.
- De Afdeling advisering heeft op 11 augustus 2022 advies uitgebracht. In de nota van 24 augustus 2021 is ingegaan op het advies en de wijze waarop dat is verwerkt. Het wetsvoorstel is daarna opnieuw aan de RMR voorgelegd en op 5 oktober 2021 ingediend bij de TK.

4.4 Politieke context

Tijdens de parlementaire behandeling in 2016 was de politiek verdeeld. Dit speelveld is niet veranderd. Ook binnen de coalitie ligt het wetsvoorstel gevoelig.

Het wetsvoorstel is op 16 december 2021 aangenomen door de Tweede Kamer met steun van o.a. VVD, CDA en CU. D66 heeft tegen gestemd:

- Voor: VVD, CDA, CU, PVV, FVD, SGP, JA21, Groep-Van Haga, F-DH en BBB (86 zetels);
- Tegen: D66, PvdA, SP, GL, PvdD, DENK, Volt en BIJ1.

Er zijn twee amendementen en één motie aangenomen:

- Amendement-Ceder (verhoogt leeftijdsgrens voor intrekking naar 18 jaar). Steun van VVD, D66, CDA, PvdA, SP, GL, PvdD, CU, DENK, Volt, BBB, BIJ1, F-DH (118 zetels);
- Amendement-Van der Werf (verlengt bevoegdheid met 5 jaar en behoudt aangepast toezicht CTIVD). Steun van VVD, D66, CDA, PvdA, SP, GL, PvdD, CU, JA21, Volt, BIJ1, F-DH (117 zetels).
- Motie-Koekkoek (evaluatie na 2,5 jaar): VVD, D66, CDA, PvdA, SP, GL, PvdD, CU, DENK, Volt, BBB, BIJ1, F-DH (118 zetels).

4.5 Communicatie

DCOM is op de hoogte.

4.6 Afstemming
NCTV, DMB en IND.

Bijlagen (4)

1. Nota naar aanleiding van het verslag;
2. Aanbiedingsbrief;
3. Verslag;
4. Factsheet.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

-

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**

Datum
3 februari 2022

Ons kenmerk
3833851